

ANDRA FÅR SITT STRAFF MEN

ADVOKATERNA GÅR FRIA**Svenska advokater prickas nästan aldrig.
Är de så mycket bättre än sina norska och
danska kolleger?**

AV BERTIL BURSTRÖM

RÄTTSSamhället förlitar sig på att poliser, åklagare, advokater och domare fungerar oantastligt. I denna robesättning är advokaten delägare eller anställd i juristföretag med egna vinstintressen. Denne försvarar på samhällets uppdrag och bekostnad misstänkta i brottmål och biträder ibland även målsägare och brottsoffer samt är mot ansenlig timtaxa rådgivare och ombud för företag och enskilda vid exempelvis arvs- och avtalstvister.

För tilltron till rättsväsendet finns det anledning att hålla ett vaksamt öga på advokaten, som den fria företagare han är i den offentliga rättens tjänst. Över sexhundra klienter årligen framför klagomål till disciplinnämnden där advokaterna i klar majoritet granskar sig själva. En enig prövningsavdelning - två advokater och en samhällsrepresentant som inte nödvändigtvis måste delta - kan avfärda kritiken utan disciplinnämndens granskning. Så sker i ungefär tre av fyra fall.

I disciplinnämnden är beviskraven mycket högre än i domstol - för en prickning krävs i princip ett erkännande eller ett konstaterbart faktum, som att en tidsfrist försummats eller liknande. Det är märkligt att endast nio procent av anmälningarna resulterar i disciplinär påföljd, när allmänna reklamationsnämnden ger kunden rätt i ungefär hälften av fallen.

I Norge och Danmark är ansvarsmedvetandet gentemot klienten betydligt större än i Sverige. En missnöjd klient kan i Norge vända sig till ett av sju regionala disciplinråd och därefter till en central offentligt tillsatt nämnd med två kundrepresentanter och två advokater under ledning av en neutral domare. I Norge beaktas klagomålen i över 30 procent av fallen. I Danmark består tillsynsnämnden av ett ordföranderåd med tre domare samt sex kundrepresentanter och nio advokater. Förra året ledde 1383 anmälningar i Danmark till 816 disciplinavgöranden med 534 fällningar som påföljd; det är 38 procent av anmälningarna, vilket motsvarar genomsnittet de fem senaste åren.

Det är fyra gånger vanligare att advokater prickas i Danmark än i Sverige. I Norge återkallas ett tiotal advokattillstånd årligen. I Sverige hör uteslutning till undantagen. Om man beaktar den stora skillnaden mellan Sverige visavi Norge och Danmark blir frågan om svenska advokater är mycket mer tillförlitliga än danska och norska? Eller är svenska klienter mycket mer obefogat kritiska än sina nordiska grannar?

ÄVEN svenska domstolar friar regelmässigt försumliga advokater från ansvar. Endast i två fall på över sextio år har HD och hovrätterna gett en ledamot av Sveriges advokatsamfund bakläxa på talan från klient. I Danmark har ungefär sjuttio advokater dömts skadeståndsskyldiga under de senaste fem åren.

En av förklaringarna till Advokatsamfundets slutenhet och "fritagningspolicy" kan vara att svenska advokater anser att alltför stora pengar står på spel om en kollega blir prickad. Klienten kan få mod att utkräva skadestånd, med risk att advokatens försäkringskostnader ökar!

STATEN HAR låtit advokaterna sköta sin egen kvalitetskontroll i stort sett själva och även upplåtit monopol till advokatbyråerna på offentlig försvar, allmän rättshjälp och konkursförvaltning - allt med myndighetsprägel men utan egentlig insyn. Så suveräna är advokaterna i Sverige att en åklagare inte får åtala en advokat utan att först fråga Advokatsamfundet vid misstanke om att någon överträtt förbud mot rådgivning som kan främja straffbelagda gärningar.

Om advokatutredningens rekommendation (SOU 1999:31) ska tillämpas för kvalitetskontroll, behöver advokaterna inte heller i fortsättningen ta ansvar för sina försyndelser om de inte vill. Betänkandet innebär att disciplinnämnden ska ledas av någon som är eller har varit ordinarie domare och i övrigt bestå av sju advokater och tre offentliga representanter (som inte behöver närvara - nämnden är beslutsför med fem advokater jämte ordföranden). JK ska inte längre utföra tillsyn - och ingen annan myndighet heller.

Bertil Burström är ingenjör och uppfinnare.